

Az Erdélyi Muzeum-Egylet közgyűlése.

Az E. M. E. márcz. 20-án d. e. 9-től d. u. 1/22 óráig tartotta meg évi közgyűlését az egyetem dísztermében, gróf Esterházy Kálmán elnöke alatt, a régi és legújabbán bejelentett tagok élénk érdeklődése mellett.

1. *Gróf Esterházy Kálmán* elnöki megnyitójában visszapillantást tesz az egylet közel félszázados fejlődésére s a nehéz viszonyok között is sok örvendetést és biztatót lát a jövőre.

2. *Dr. Szádeczky Lajos* titkár olvasta fel az igazgató válaszmány 1903-iki működéséről szóló jelentését, a mint következik:

Az E. M. E. keletkezése óta 44-ik esztendejét töltötte be a múlt évvel.

Ez az év is, mint az előbbi évek, egyrészt a fokozott tevékenységnek, másrészt a teljesületlen reménységnek esztendeje volt.

Múlt évi jelentésünkben már jeleztük, hogy minő lépéseket tettünk arra nézve, hogy az egyesület magas hivatásához és terjedelmes munkaköréhez megkívántató, saját erőnket meghaladó anyagi eszközöket államsegély nyerése által pótolassuk ki s hogy az állami költségvetésbe a múlt évre felvétellett 15.000 korona. Erre jóhiszeműleg számítottunk is, de az áldatlan politikai helyzet miatt a költségvetés a múlt évre csak a folyó évben szavaztatván meg, a kilátásba helyezett államsegélyt nemcsak hogy meg nem kaphattuk, de az most már 1903-ra töröltetett is. Megkísértjük még megmenteni, de arra a múlt évre számítanunk már nem lehet. S így előállott annak a szüksége, hogy igényeinket a lehetőség korlátai közé szorítsuk.

Az egyesület tevékenységét azonban, ha az anyagi akadályok korlátozták is, nem bénították meg annyira, hogy örvendetes gyarapodásokról ne számolhatnánk be.

A Múzeum gyűjteményei, mint azt a táruk igazgatói jelentéseiből látni fogjuk, tetemesen gyarapodtak.

Az állattár az egyesülettől nyert 6000 koronás kölcsönből megvett egy 10.000 darabból álló erdélyi gyűjteményt, a Clement-félt.

A régiségtár (szintén kölesön útján ugyan) megszerzett egy nagybecsű erdélyi régiség-gyűjteményt: Resch Adolf brassai aranyművestől.

A könyvtár főképp a kir. ügyészségek köteles példányaiból tetemesen gyarapodott. A levéltár egyes főurak levéltáraiból s Kolozs-megye levéltára kiselejtezett anyagából nagymérvű adományokkal gazdagodott. Névleg gróf Bánffy György v. b. t. t. főlovászmester úr ő exciája az E. M. E. gondozására bízta nagybecsű terjedelmes levéltárát; br. Apor Gáborné, Pálffy Fidél grófnő átengedte br. Apor Péter leveleit és kézíratait; br. Kemény Pál úr könyvtárát és levéltárát; gróf Lázár Mórné a Lázár-család megyesfalvi levéltárát. A múlt év folyamán nyertük meg a belügyminiszterium engedélyét arra is, hogy a kolozsvári nemzeti színház régi levél- és kézírattára az E. M. E.-nek átadassék. Mindezek nagyobb anyagi áldozatok nélkül igen jelentékeny gyarapodások.

Az ásványtár dotatiója keretében tett beszerzések és cserepéldányok által növekedett.

A növénytár a növényrendszertani új tanszék szervezése következtében ketté osztatott s a virágos növények herbariuma a törzsgyűjteménytől külön választatván, új igazgatás alá került.

A gyűjtemények gyarapodása tekintetében tehát a múlt esztendő örvendetes eredményekkel dicsekedhet.

Az egyesület működésének másik ága: a tudományos és irodalmi munkálkodás is serényen folyt a szakosztályok keretében, mint azt az egyesület kiadványai igazolják.

Az egyesület kifelé való hatásának és a magyar kulturális életben jelentékeny szerepének megnyilvánulása volt az a tevékenység, melylyel a nyár folyamán a magyar orvosok és természetvizsgálók Kolozsvárt tartott vándorgyűlését előkészítette, mely alkalommal Emlékkönyvet is adtunk ki, mely az E. M. E. múltját, jelenét és hivatását ismertette.

Részt vettünk a kassai Rákóczi-ereklje kiállításon, a kurucz-korszaknak múzeumunkban őrzött tárgyaival, melyek közül Rákóczi-bölcsője a budapesti egyetem ifjúság aranyozott ezüst palmaágával küldetett vissza.

A múlt év folyamán (a közgyűlésre) kiadtuk nyomtatásban névkönyvünket, mely szerint egyesületünknek volt tiszteletbeli tagja 6, külföldi levelező tagja 5, igazgató tagja 168, alapító tagja 411, részvényes tagja 81, szakosztályi tagja: a bölcelet- nyelv- és történettudományiban 301, az orvostermészettudományiban 258. Az összes tagok száma tehát több mint 1300 és a csereviszonyban álló társulatok.

Az egyesület választmánya a múlt év folyamán tartott tíz havi rendes ülést és egy közgyűlést, melyeken 210 választmányi és 21

közgyűlési jegyzőkönyvi pontba foglalt ügyet végzett, illetőleg határozatot hozott. A végrehajtásról tanuskodik a levéltár 255 ügydarabja s az iktatókönyv ugyanannyi bejegyzése.

Az egyesületnek tagjai száma a múlt év folyamán (közgyűléstől a jelen közgyűlésig) szaporodott 2 igazgatósági, 3 alapító és 75 részvényes taggal.

Személyváltás az egyesület tisztikarában amilyen történt, hogy a növénytár egy része új igazgatót nyert Borbás Vincze egyet. tanár személyében.

Még egy személyváltás végleges elintézése a közgyűlés napirendjére van kitűzve.

Az egyesület titkára ugyanis, ki az 1898-iki közgyűlésen választott titkárrá s azóta hat éven keresztül töltötte be e hivatalt, a múlt év utolsó ig. vál. ülésén nagymérvű elfoglaltsága és irodalmi kötelezettségei miatt felmentetését kérte hivatalától és helyettesítését a közgyűlésig is. Az igazgató válaszmány nem tartván illetékesnek magát a közgyűléstől nyert hivatalról való lemondás elfogadására, felkérte a titkárt hivatalának a közgyűlésig folytatására. A közgyűlés feladata lesz immár a titkári hivatal betöltése.

Ezekben adunk számot a válaszmány múlt évi működéséről, melyet részletesebben ismertetni a táruk igazgatóinak, az azokról szóló jelentéseknek s a szakosztályoknak lesz feladata.

A Kolozsvárt, 1904. márcz. 6-án tartott ig. vál. ülésből.

3. Kovács *Ede* ellenőr olvasta fel a számvizsgáló bizottság jelentését a m. é. zárószámadról és a pénztár állásáról, mely szerint az E. M. E.

1903. évi összes bevétele..... 35,074 k. 49 f.

1903. évi összes kiadásai..... 49,990 k. 62 f.

s így a túlkiadás..... 14,916 k. 13 f.

Az alaptökről és egyes alapokról vezetett számlák egyenlegei 1903. decz. 31-én a következők voltak:

	Értékpapírok.	Készpénz.	Összesen.
1. Országház alap	66,300 k. +	2,371 k. 86 f. =	68,671 k. 86 f.
2. Alaptőke	458,600 k. +	9,737 k. 93 f. =	468,337 k. 93 f.
3. Aranyalap	18,400 k. +	21,127 k. 04 f. =	39,527 k. 04 f.
4. Haynald-alap	—	—	—
5. Természethist. díjalap .	2,400 k. +	7,114 k. 85 f. =	9,514 k. 85 f.
6. Forgótőke alap		3,926 k. 65 f. =	3,926 k. 65 f.
7. Kovács S. pályadíj-alap .		2,498 k. 00 f. =	2,498 k. 00 f.
Összesen	545,700 k. +	46,776 k. 33 f. =	592,476 k. 33 f.

Megjegyeztetik, hogy az 1903. évi hiány (14,916 k. 13 f.) ideiglenesen az aranyalapról fedezetelt. E szerint tehát az aranyalap készpénze nem 21,127 k. 04 fillérnek, hanem 14,916 k. 13 fillérrel kevesebbnek, vagyis csak 6,210 k. 91 fillér összegnek felel meg.

A jelentés alapján a pénztárnoknak a felmentvény megadatott.

Következett a táruk igazgatóinak és a számvizsgáló bizottságoknak jelentései és pedig:

4. *Dr. Erdélyi Pál* (alább közölt) jelentése a könyvtárról;
5. *Dr. Apáthy* Istváné az állattárról;
6. *Dr. Lőte* József és dr. Hoor Károly jelentése az állattár megvizsgálásáról;
7. *Dr. Szádeczky* Gyuláé az ásványtárról;
8. *Dr. Nyiredi* Géza és dr. *Klug* Lipót jelentése az ásványtár megvizsgálásáról;
9. *Dr. Richter* Aladáé a növénytár egy részéről;
10. *Dr. Borbás* Vinczéé a növénytár más részéről;
11. *Dr. Fabinyi* Rudolf és dr. *Buday* Kálmán jelentése a növénytár megvizsgálásáról;
12. *Dr. Posta* Béla alább közölt jelentése a régiségtárról;
13. *Dr. Török* István és *Kovács* Ede jelentése a régiségtár megvizsgálásáról;
14. *Dr. Pisztori* Móré a könyvtárról.
15. A szakosztályok működéséről dr. *Jakabházi* Zsigmond és dr. *Szádeczky* Lajos titkárok tettek jelentést.
16. *Dr. Békésy* Károly pénztárnok terjesztette elő a választmány javaslatát a f. é. költségvetés megállapítására nézve, mely a pénztárnok és Szabó Dénes különvéleménye ellenében (mely a szakosztályoknál 30%, a táruk dologi kiadásainál 10% levonást hozott javaslatba) a következőkép állapított meg:

B e v é t e l:

	Korona	fillér.
Értékpapírok kamatai	17224	—
Jelzálogkölcsonök kamatai	1680	—
Tagsági díjak	600	—
Az országházalap egy évi kamata	2760	—
Az alaptőke készpénzének kamata	250	—
Állami járulék	10000	—
Összes bevétel	32514	—

K i a d á s :

		Korona	fillér.
1903. évi túlkiadás		14916	13
A szakosztályoknak	{ Az orv.-term.-tud. szakosztálynak	4400	—
	{ A böles-, nyelv.-tud. „	4000	—
		8400	—
A tára { knak	A könyvtárnak dologi kiadásokra	4000	—
	„ személyi „	4180	—
	A régiségtárnak dologi „	1800	—
	„ személyi „	1500	—
	Az Esterházy-alap kamatai	400	—
	Az ásványtárnak dologi kiadásokra	1800	—
	„ személyi „	1500	—
	Az állattárnak dologi „	1800	—
	„ személyi „	2000	—
	A növénytárnak dologi „	1800	—
„ személyi „	1500	—	
		22280	—
Központi igazgatás	{ A titkárnak	800	—
	{ A pénztárnoknak	1000	—
	{ Igazgatás	300	—
		2100	—
Rendkívüliekre		800	—
László J. kegydíja		820	—
Torma Zsófia műveinek kiadására		500	—
Forgó tőkére		1000	—
Kamatvesztés		600	—
	Összesen	51416	13
	Bevétel	32514	—
	Hiány	18902	13

17. Következett *Szádeczky* Lajos lemondása a titkári hivatalról. A titkári hivatal miként betöltéséről hosszabb eszmecsere fejlődött ki; többen felszólították a lemondó titkárt hivatalának a készülőben lévő alapszabály módosításáig leendő tovább vitelére. Ő azonban ragaszkodván lemondásához: a közgyűlés neki hat évi működéséért köszönetet szavazott s a választást elhatározta.

A szavazó czédulák beadatván és összeszámíttatván, a tervezett új alapszabályok életbeléptetéséig titkárrá választatott *Imre Sándor*.

18. A szabály szerint kilépő 4 vál. tag közfelkiáltással 3 évre ismét megválasztatott, u. m. br. *Mannsberg* Sándor, dr. *Purjesz* Zsigmond dr. *Schilling* Lajos és gróf *Wass* Béla.

Ezzel a közgyűlés véget ért.